

Balla Kamilla,¹ Páldi Zoltán²

Az ASEAN és a nagyhatalmak szerepe a Thaiföld és Kambodzsa közti határvitában³

Ugyan a Kambodzsa és Thaiföld közti határvita gyökerei a Preah Vihear templom és környéke hovatartozását illetően egészen a múlt század elejéig nyúlnak vissza, a konfliktus legutóbbi, 2025-ös fellángolása mégis jelentős meglepetést okozott a nemzetközi közösség számára, s egyelőre nem is látszik a hosszú távú és megnyugtató rendezés lehetősége. Ezen írás célja a két délkelet-ázsiai ország közti területi vita, illetve annak kezelése kapcsán a jelentősebb regionális és globális aktorok szerepének bemutatása, főként a felek által kiadott nyilatkozatok és egyéb vonatkozó dokumentumok elemzése révén. A cikk elsősorban a konfliktus 2025 derekától induló kicsúcsosodására fókuszálva kitér Kína, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió, illetve a vitarendezési próbálkozásokban centrális szerepet játszó Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN) feladatkörére is.

Kulcsszavak: Thaiföld, Kambodzsa, nagyhatalmak, ASEAN, mediáció

The Role of ASEAN and the Great Powers in the Border Dispute between Thailand and Cambodia

Although the roots of the border dispute between Cambodia and Thailand regarding the territorial sovereignty over of the Preah Vihear temple and its surroundings date back to the early 20th century, the latest escalation of the conflict in 2025 nevertheless came as a significant surprise to the international community, and currently, there is no prospect for a long-term and satisfactory resolution in sight. The purpose of this article is to outline the roles of the major regional and global actors in regard to the management of the dispute between the two Southeast Asian countries, primarily through the analysis of statements and other relevant documents issued by the parties concerned. The article focuses mainly on the latest escalation of the conflict starting mid-2025 and also addresses the roles of China, the United States of America, the European Union, and the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) which also plays a central role in the dispute resolution attempts.

Keywords: Thailand, Cambodia, great powers, ASEAN, mediation

Bevezetés

Ugyan a Kambodzsa és Thaiföld közti határvita gyökerei a Preah Vihear templom és környéke hovatartozását illetően egészen a múlt század elejéig nyúlnak vissza, a konfliktus

¹ Balla Kamilla az NKE Hadtudományi Doktori Iskola doktori hallgatója. E-mail: balla.kamilla@gmail.com

² Páldi Zoltán az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola doktori hallgatója. E-mail: paldi.zoltan@gmail.com

³ A szerzők diplomaták, ugyanakkor ez az írás saját kutatási eredményeiket tükrözi és nem tekinthető Magyarországi Kormányzat álláspontjának.

legutóbbi, emberéleteket is követelő 2025-ös fellángolása mégis jelentős meglepetést okozott a nemzetközi közösség számára. Ezen írás célja a két délkelet-ázsiai ország közti területi vita, illetve annak kezelése kapcsán a jelentősebb regionális és globális aktorok szerepének bemutatása, elsősorban a felek által kiadott nyilatkozatok és egyéb vonatkozó dokumentumok elemzése révén. A bevezetőt követő fejezet ismerteti a határvita történeti hátterét, illetve részletesen kitér a konfliktus 2025 derekára datálható kicsúcsosodására, valamint az azt követő körülbelül féléves időszakra, így az október végén aláírt thai-kambodzsai közös nyilatkozatra, valamint az ezután következő hetek főbb történéseire az év végi fegyverszüneti megállapodásig. Ezután bemutatjuk a Kína, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió által adott reakciókat, majd külön szekció foglalkozik a vitarendezésben centrális szerepet játszó Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) a konfliktus kezelésében betöltött szerepével is. A végkövetkeztetéseket az utolsó, összegző fejezetben vonjuk le.

A Thaiföld és Kambodzsa közti határvita bemutatása

A határvita történeti háttere

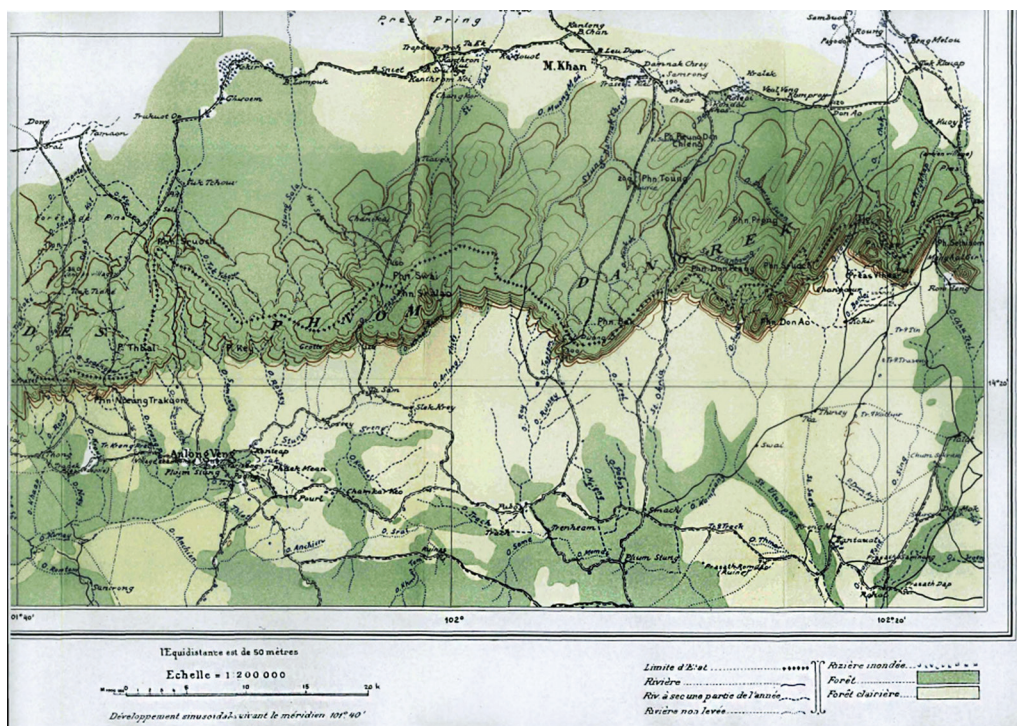
A Thaiföld és Kambodzsa közötti területi viták – elsősorban a Preah államban található Preah Vihear templomra és a körülötte lévő terület hovatartozására irányuló, de az öt határ menti thaiföldi tartomány⁴ mindegyikére részben kiterjedő konfliktus – az elmúlt évtizedekben komoly súrlódásokhoz vezettek a felek között.⁵ A vita gyökerét azonban jóval korábban kell keresnünk, az a francia gyarmati időkre nyúlik vissza. Francia Indokína 20. század eleji terjeszkedését a nagyhatalmi érdekek között diplomáciai eszközök révén kiválóan lavírozó V. Ráma (Chulalongkorn) király állította meg, megvédve ezáltal a Sziámi Királyság⁶ szuverenitását. A francia terjeszkedést megállító, 1907-ben Sziám és Francia Indokína között létrejött megállapodás értelmében a mai Kambodzsa és Thaiföld közötti határszakaszt – Sziám megfelelő műszaki erőforrásainak hiányában – francia szakértők jelölték ki egy 1 : 200 000 méretarányú térkép bevezetésével, amely a Dangrek-hegység vízválasztóját vette a határszakasz alapjául. Kambodzsa Franciaországtól való 1953-as függetlenedését követően ugyanakkor Thaiföld kísérletet tett a Preah Vihear templom-komplexum elfoglalására, amelyet végül a Nemzetközi Bíróság (International Court of Justice, ICJ) 1962-es ítéletében Kambodzsa területének nyilvánított⁷ (1. ábra).

⁴ Sa Kaeo, Buriram, Sisaket, Surin és Ubon Ratchathani.

⁵ A szárazföldi határszakasz menti templomokon túl Thaiföld és Kambodzsa között tengeri területeket érintő vita is fennáll. A Thai-öbölben található mintegy 27 ezer km² nagyságú, földgázban gazdag tengeri terület – amelyre vonatkozóan mindkét fél területi igénnyel lép fel – közös kitermelése kapcsán a felek egy kétoldalú munkacsoportot állítottak fel. Forrás: *Joint Technical Group to be Formed for Development Talks with Cambodia*. [online], 2024. 11. 05. Forrás: Thai PBS [2025. 09. 15.].

⁶ 1939-ig Thaiföld hivatalos neve.

⁷ Kuszinger Róbert (2016): *Egy templom a határon. A Preah Vihear határkonfliktus története*. *Modern Geográfia*, 2, 69–83.

1. ábra: A határt kijelölő 1907-es francia térkép részlete

Forrás: International Court of Justice (1962): *Case Concerning the temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand)*. Volume I. Application, Pleadings, 144.

Thaiföld ugyanakkor következetesen azt állítja, hogy mind Phnom Penh, mind a nemzetközi közösség tévesen értelmezi a 20. század elején, meglehetősen kis méretarányban készült térképet, amely Bangkok meglátása szerint nagyságrendi eltérést mutat a vízgyűjtővonal tényleges folyásával szemben. Az érintett határszakaszon elhelyezkedő templomok kérdése a 20. század második felében befagyott problémaként állt fent a felek között.⁸ A szembenállás 2006-ot követően élesedett ki ismét, amikor is Kambodzsa a templomkomplexumot az UNESCO Világörökségi Tanácsa elé terjesztette, amely két évvel később a világörökség részének nyilvánította a területet.⁹ Ezt követően 2008–2011 közt ismét fegyveres összetűzésekre került sor a thai és kambodzsai erők között, amely mindkét oldalon halálos áldozatokat is követelt.¹⁰ A vita kapcsán végül az ICJ 2013.

⁸ Roth, Ajarn William: *The Temple of Preah Vihear Case: Fact vs. Fiction*. [online], 2021. 10. 05. Forrás: Thammasat Egyetem Jogi Tanszék [2025. 10. 02.].

⁹ UNESCO to Send Mission to Preah Vihear. [online], 2011. 02. 08. Forrás: UNESCO Világörökségi Tanács [2025. 09. 15.].

¹⁰ Strangio, Sebastian: *The Roots of the Thailand-Cambodia Border Conflict*. [online], 2025. 07. 28. Forrás: The Diplomat [2025. 09. 30.].

november 11-én hozott ítéletet, amelyben kimondta, hogy a templom és az azt körülvevő terület Kambodzsa részét képezi, és az ott tartózkodó thai erők kötelesek elhagyni azt.¹¹

A konfliktus 2025-ös kiélesedése

A kimondottan alacsonyon intenzitású, befagyott konfliktusként fennálló határvita 2025 májusától induló, gyors ütemű eszkalációja mind a regionális, mind a nemzetközi közösséget váratlanul érte. A 2025. május 28-án egy kambodzsai katona halálát követelő ismételt összetűzés a felek között a nyár folyamán odáig fajult, hogy az a jelentős nemzetközi szereplők figyelmét is magára vonta, sőt belpolitikai szinten a thai oldalon az előző év augusztusában hivatalba lépett Paetongtarn Shinawatra vezette kormány bukását is magával hozta.¹² Az eszkaláció kezdetét azon május végi határ menti incidens jelentette, amikor is a kambodzsai védelmi minisztérium közleménye szerint először a thaiföldi fél nyitott tüzet a kambodzsai csapatok bázisára, míg a thai társtarca állítása ezzel szemben aláhúzza, hogy a thai fél próbálta tárgyalás útján visszavonulásra bírni a szomszédos ország csapatait, akik a vitatott hovatartozású területen tartózkodtak, és a thai fél állítása szerint éppen lövészárkok kialakításán dolgoztak.¹³ Ezt követően a felek közötti viszony rohamos gyorsasággal romlott mind a kétoldalú kereskedelem, mind a diplomáciai kötelékek, mind pedig a katonai atrocitások gyakorisága tekintetében. Az ellenségeskedés jegyében a két ország lezárta határátkelőit, ami a szárazföldi személyforgalom akadályoztatása mellett a határ menti kereskedelemre gyakorolt kölcsönösen jelentős negatív hatást.¹⁴ A határvitától eltekintve egymással alapvetően szoros kapcsolatot ápoló két nemzet közötti növekvő feszültség egy másik aggasztó jele a nagyköveteik kölcsönös visszahívása és a diplomáciai kapcsolatok szintjének harmadosztályú, titkári szintre csökkentése volt.¹⁵

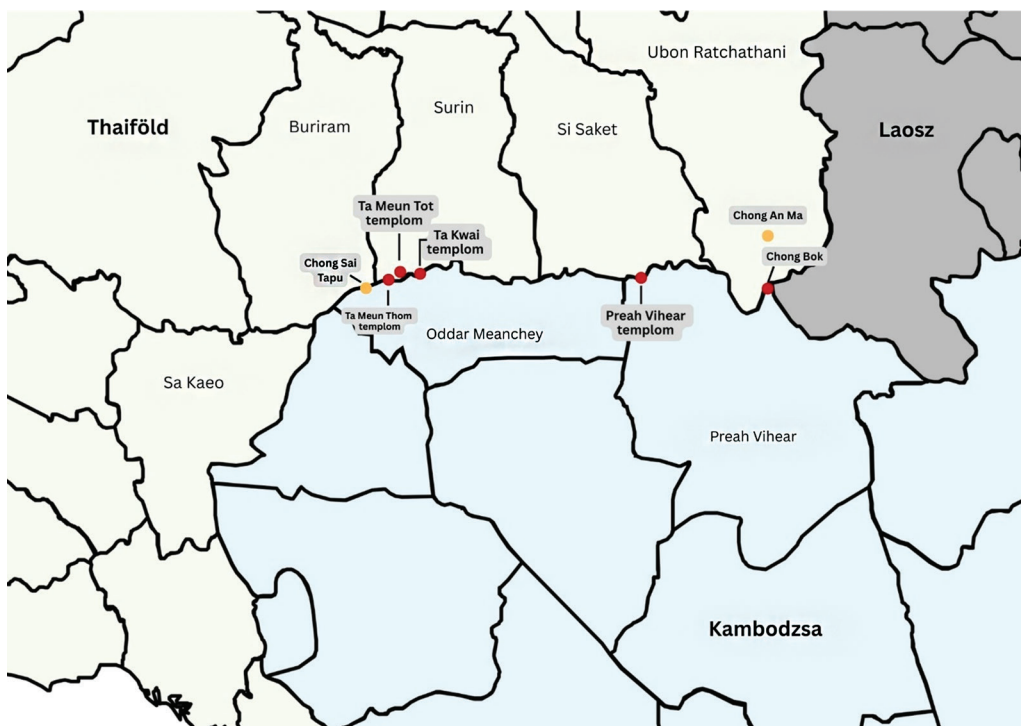
¹¹ *Request for Interpretation of the Judgement of 15 June 1962 in the Case Concerning the temple of Preah Vihear (Cambodia vs. Thailand) Judgment of 11 November 2013.* [online], 2013. 11. 11. Forrás: Nemzetközi Bíróság [2025. 10. 01.].

¹² A thaiföldi Alkotmánybíróság 2025. augusztus 29-én 6 igen, 3 nem arányban meghozott ítélete alapján Paetongtarn Shinawatra miniszterelnök etikai vétséget követett el, ezáltal alkotmányjogot sértett a Hun Sen kambodzsai szenátusi elnökkel, volt kormányfővel lezajlott június 15-i telefonbeszélgetése során. A kiszivárogtatott telefonbeszélgetés alkalmával Shinawatra a volt kambodzsai miniszterelnököt „bácsinak” szólította, hozzátéve, hogy amennyiben a kambodzsai fél bármilyen kéréssel élne irányába, azt minden további nélkül teljesíti, továbbá a kritikus hangnem megütése mellett bírálta a thai hadsereg konfliktus során tanúsított magatartását. Sexton, Karl – Kapoor, Mahima: *Thailand PM Paetongtarn Shinawatra sacked over Cambodia Call.* [online], 2025. 08. 29. Forrás: DW [2025. 09. 10.].

¹³ Burke, Kieran: *Cambodian Soldier Killed in Clash with Thai Army.* [online], 2025. 05. 28. Forrás: DW [2025. 09. 10.].

¹⁴ A Thaiföld–Kambodzsa Gazdaság Tanács (Thailand–Cambodia Business Council) elnöke, Voratat Tantimongkolsuk elmondta, hogy a határzár miatt a thai gazdaság hozzávetőlegesen 500 millió baht (1 THB = kb.10 HUF) profittól esik el naponta. A kambodzsai vámhatóság július 16-án betiltotta a thai kőolaj-, földgáz-, zöldség- és gyümölcsimportot. A kereskedelmi regresszióhoz hozzájárul, hogy Kambodzsában egyre inkább teret nyer a thaiföldiekkel szembeni ellenszenv, és kezd jellemzővé válni a szomszédos országból származó termékek bojkottálása. *Thailand-Cambodia Rift Deepens, Dragging Trade into Prolonged Slump.* [online], 2025. 08. 15. Forrás: The Nation [2025. 09. 30.].

¹⁵ *Cambodia Downgrades Diplomatic Ties with Thailand to "Lowest Level".* [online], 2025. 07. 24. Forrás: Thai PBS [2025. 09. 15.].

2. ábra: A 2025–2026. január során kiújult összetűzések által érintett főbb helyszínek

Forrás: a szerzők szerkesztése Mapchart alaptérkép alapján

Jelmagyarázat: sárga: 2025. december – 2026. január során érintett helyszínek; piros: a konfliktus 2025. május–november során érintett helyszínei

A kiújult konfliktus leginkább kiélezett időszakának a 2025. július 24–28-a közötti napok tekinthetők. A Thai Királyi Hadsereg szóvivőhelyettese, Richa Suksuwanont ezredes megerősítette, hogy július 24-én helyi idő szerint a reggeli órákban fegyveres összecsapás alakult ki a Thaiföld és Kambodzsa határvidékén található vitatott hovatartozású templomkomplexumok közelében. A thaiföldi hadsereg közölte, hogy Kambodzsa felderítő drónokat vetett be, majd nehézfegyverzetrel felszerelt csapatokat küldött a keleti határ mentén fekvő, vitatott Ta Moan Thom templom közelébe, mintegy 360 km-re a fővárostól, Bangkoktól. A kambodzsai csapatok tüzet nyitottak, két thaiföldi katona megsebesült, hozzáteve, hogy Kambodzsa többféle fegyvert is bevetett, köztük szárazföldi rakétavetőket. A kambodzsai védelmi minisztérium szóvivője ezzel ellentétben úgy nyilatkozott, hogy a thaiföldi csapatok provokáció nélkül támadtak, és a kambodzsai erők csupán önvédelmi reakciót adtak. A kambodzsai fél továbbá nehézfegyverzetet is alkalmazott, amely révén a civil lakosság is érintetté vált.¹⁶ A négynapos intenzív katonai összetűzést – amelynek több tucat, közöttük civil áldozata is volt, s amelynek eredményeképp mintegy 300 ezer

¹⁶ *Thailand and Cambodia Exchange Fire in Deadly Border Clashes*. [online], 2025. 07. 24. Forrás: Aljazeera [2025. 10.01.].

ember volt kénytelen elmenekülni az otthonából – végül az Amerikai Egyesült Államok nyomására és az ASEAN soros elnökségét 2025-ben betöltő Malajzia miniszterelnöke, Anwar Ibrahim közvetítése által 2025. július 28-án Kuala Lumpurban megkötött tűzszüneti megállapodással sikerült mérsékelni.¹⁷

Mindazonáltal a felek közötti viszony ezt követően továbbra sem volt rendezettnek mondható, állandósult egymást a nemzetközi közösség, valamint a belföldi közönség előtt ellenségként beállítani, sértegetni. A thai fél továbbá szisztematikusan a Gyalogsági Aknák Betiltásáról szóló Egyezmény (Anti-Personnel Mine Ban Convention, ottawai egyezmény) megsértésével vádolta a Phnom Penh-i vezetést.¹⁸ A két ASEAN-tagállam továbbra is fagyosnak mondható kapcsolatának helyreállítása¹⁹ kapcsán a Kuala Lumpurban megrendezett 47. ASEAN-csúcstalálkozó margóján október 26-án Hun Manet kambodzsai és Anutin Charnvirakul thai miniszterelnökök által aláírt, Anwar Ibrahim malajziai miniszterelnök és Donald Trump amerikai elnök által tanúzott, a konfliktus deeszkalációjára irányuló közös nyilatkozat hozta meg a jelentősebb áttörés reményét. A dokumentumban foglaltak közül előrelépésnek tekinthető a nehézfegyverzet határ menti állomásoztatásának visszavonására, illetve az aknamentesítési feladatok közös elvégzésére irányuló szándék rögzítése a felek részéről, valamint a korábbi, július végén aláírt fegyverszüneti megállapodás végrehajtásának ellenőrzésére létrehozandó ASEAN Megfigyelő Csapat (ASEAN Observer Team, AOT) működési elveinek hivatalos kidolgozása is. A megbékélés felé vezető fontos lépésként volt értékelhető továbbá, hogy a nyilatkozatban Thaiföld vállalást tett a kambodzsai hadifoglyok szabadon bocsátására is.²⁰

A békefolyamatok azonban hamar kisiklottak, miután november 10-én egy thai katona súlyosan megsérült egy, Bangkok álláspontja szerint, frissen telepített kambodzsai gyalogsági taposóaknára lépve. Ennek következtében Thaiföld felfüggesztette az október 26-i közös nyilatkozatban foglaltak végrehajtását, míg Kambodzsa hivatalosan bocsánatot nem kér és vállal felelősséget az esetért. A helyzetet súlyosbítandó november 12-én halálos áldozattal is járó tűzharc tört ki a két ország fegyveres erői közt a vitatott határterületen.²¹ Az ezt követő hónap a konfliktus újabb jelentős felívelését hozta el: december 7–27. között becslések szerint több mint 100 katona és civil áldozat vesztette életét a kiújult, heves tűzérési támadások, illetve légicsapásokkal is kísért harcok folyamán.²² Az ASEAN, Kína és az USA mediációs erőfeszítéseit követően végül a Natthaphon Narkphanit thai

¹⁷ Setboonsarng, Chayut – Azhar, Danial – Naing, Shoon: *Ceasefire Takes Effect between Thailand and Cambodia after Five-Day Border Battle*. [online], 2025. 07. 28. Forrás: Reuters [2025. 09. 30.].

¹⁸ *Thailand's Responses under the Anti-Personnel Mine Ban Convention (Ottawa Convention) to the Landmine Incidents involving Thai Military Personnel*. [online], 2025. 08. 10. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 10. 02.].

¹⁹ A kapcsolatok stabilizálását nagyban nehezítette, hogy a két ország eltérő konfliktusrendezési mechanizmus alkalmazását tartja alapvetően kívánatosnak. Thaiföld a bilaterális formációk, például az Általános Határbizottság (General Border Committee), Regionális Határbizottság (Regional Border Committee) vagy Közös Határbizottság (Joint Boundary Commission) ülésein történő megoldáskeresést, míg Kambodzsa a nemzetközi közösség által létrehozott (például a Nemzetközi Bíróság) vitarendezési lehetőségek általi rendezést preferálná.

²⁰ *Joint Declaration by the Prime Minister of the Kingdom of Cambodia and the Prime Minister of the Kingdom of Thailand on the Outcomes of Their Meeting in Kuala Lumpur, Malaysia*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 10. 31.].

²¹ *Thai-Cambodia Border Tensions Escalate, at Least one Dead*. [online], 2025. 11. 13. Forrás: Reuters [2025. 11. 19.].

²² *Cambodian Deaths Exceed 110 in December Border Conflict with Thailand*. [online], 2026. 01. 13. Forrás: Nikkei Asia [2026. 01. 18.].

és Tea Seiha kambodzsai védelmi miniszterek által a thaiföldi–kambodzsai Általános Határbizottság (General Border Committee, GBC) december 27-i ülésén aláírt tűzszüneti megállapodás hozott áttörést.²³ Szintén jelentős bizalomépítési törekvésként értékelhető, hogy a thai fél 2025. december 31-én repatriálta azt a 18 kambodzsai hadifoglyot, akiket már 155 napja tartott őrizetben.²⁴ Bár 2026 januárja során több, a kambodzsai fél által „katonai műveleti hibának” titulált kisebb mértékű incidens történt, a december végén megkötött tűzszüneti megállapodás egyelőre bár törekény, de stabilitást hozó megoldásnak mutatkozik.²⁵

Nagyhatalmi reakciók

Figyelembe véve, hogy a délkelet-ázsiai régió már több évtizede mind az Egyesült Államok, mind Kína szempontjából a hatalmi befolyás növelése kiemelt terepének számít, s ezáltal az elmúlt időszakban a két nagyhatalom közötti versengés egyik jelentős színterévé vált,²⁶ sokan ennek a rivalizálásnak a megnyilvánulásaként, egyfajta proxykonfliktusként fogják fel a thai–kambodzsai határvitát is.²⁷ Az állítás némileg talán túlzás, azonban az mindenképpen elmondható, hogy tekintettel arra, hogy mind Thaiföld, mind Kambodzsa vonatkozásában jelentős amerikai, illetve kínai érdekek állnak fenn, magától értetődő volt a két nagyhatalom bekapcsolódása a konfliktusrendezésbe.

Az Európai Unió legfőbb gazdasági értelemben tekinthető nagyhatalomnak, s Kínával és az Egyesült Államokkal összevetve politikai szereplőként jóval csekélyebb a befolyása Délkelet-Ázsiában, a nemzetközi szervezet azonban igyekszik szélesíteni a befolyását az indiai-csendes-óceáni régióban. Ennek pedig fontos sarokköve az ASEAN-térsséggel ápolat kapcsolatainak mélyítése.²⁸ Ilyenformán a határvita vonatkozásában az USA és Kína mellett indokolt az EU reakcióinak górcső alá vétele is.

Kína

A konfliktus nehézfegyverzet alkalmazását is magába foglaló szakaszát követően Kína először aktív mediátori szerepben tűnt fel. Júliusban a pekingi felső vezetés többszöri alkalommal kifejezte a mihamarabbi béke elérésében betölteni kívánt aktív szerepét: a kínai külügyminisztérium július 27-én kiadott közleményében kijelentette, hogy semleges és pártatlan álláspontjának megőrzése mellett mindkét féllel aktívan fenntartja

²³ Head, Jonathan – Wilson, Tabby: *Thailand-Cambodia Ceasefire Begins after Weeks of Deadly Clashes*. [online], 2025. 12. 27. Forrás: BBC [2026. 01. 19.].

²⁴ *Statement of the Ministry of Foreign Affairs on the Repatriation of the 18 Cambodian Soldiers to Cambodia*. [online], 2025. 12. 31. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2026. 01. 19.].

²⁵ *Cambodia Tells Thailand Blast Near Chong Bok was an Accident During Rubbish Burning*. [online], 2026. 01. 31. Forrás: The Nation [2026. 02. 01.].

²⁶ Shambaugh, David (2021): *Where Great Powers Meet. America and China in Southeast Asia*. Oxford: Oxford University Press.

²⁷ Niseiy, Sao Phal: *Proxy War Narrative Masks Cambodia–Thailand Dispute's History*. [online], 2025. 08. 11. Forrás: Cambodianess [2025. 12. 13.].

²⁸ *The EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific*. [online], 2021. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025. 11. 10.].

a kommunikációs csatornákat.²⁹ A július 28-án Kuala Lumpurban megkötött tűzszüneti megállapodás létrejöttének előkészítésében szintén szignifikáns szerepet töltött be, ugyanakkor jelzésértékű, hogy míg a felek által elfogadott megállapodás szövege az Egyesült Államokat mint társszervezőt említi, addig Kínát illetően csupán Peking aktív részvételét emeli ki a helyzet békés megoldásának elérése kapcsán.³⁰

Semleges, azonban a felek közötti aktív közvetítésre törekvő szerepét sikerült augusztusban és szeptember első felében is fenntartania. Ennek mentén az augusztus során a kínai Anning városában megrendezett Lancang–Mekong Együttműködés külügyminiszeri formációjú ülésének margóján Vang Ji kínai külügyminiszter egy különleges „tea-találkozó” keretében közös asztalhoz ültette a thai és kambodzsai külügyminisztereket. A megbeszélés során a kínai külügyi vezető megerősítette kollégái számára a Kao Kim Hourn ASEAN-főtitkárral pár nappal korábban, július 25-én lezajlott tárgyalása során elhangzottakat, miszerint Peking a pártatlansága megőrzése mellett támogatja a konfliktus ASEAN-központú megoldását, vagyis az ASEAN soros elnöki tisztségét betöltő Malajzia vezető szerepét a béke mihamarabbi megteremtésében.³¹

Kína tevékeny mediátori szerepének intenzitását ugyanakkor jelentősen visszavetették a thai fél által ellene hozott vádak, miszerint Peking aktív fegyverszállítások révén segíti a kambodzsai oldalt. Thai titkosszolgálati információk alapján június 21. és 23. között Kína közel 700 darab BM-21, 90B és PHL típusú rakéta-sorozatvető rendszert szállított a délkelet-ázsiai országba. Továbbá, szintén a konfliktus kiélesedését megelőző hónap során a kínai gyártmányú Y-20-as szállítógépek hat alkalommal repültek a délnyugat-kambodzsai Sihanoukville városába.³² Bár ezen állításokat Kína bangkoki nagykövetsége következetesen cáfolta,³³ kétségtelen, hogy az elmúlt évtizedben jelentős mértékben megnövekedett kínai fegyverszállítványok hozzájárultak a kambodzsai fél katonai képességeinek komoly fejlődéséhez és a nehézfegyverzet bevonásához, amely az idei összetűzést a legutóbbi 2011-es – főként kézfegyverekre hagyatkozó – villongásokhoz képest immáron komolyabbá tette.³⁴

Feltehetőleg a Kínában megingott bizalom vezetett odáig, hogy az október végi Kuala Lumpur-i ASEAN-csúcstalálkozó margóján aláírt, széles körben Donald Trump amerikai elnök nevével fémjelzett thai–kambodzsai közös nyilatkozatnál a kínai fél nem volt jelen.³⁵ A kérdést a Kuala Lumpur-i csúcson történő részvételét követően Dél-Koreába, az Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés (Asia-Pacific Economic Cooperation, APEC) csúcsra utazó Donald Trump amerikai elnökkel létrejött találkozásukon Hszi

²⁹ *China Pledges Neutral Stance, Constructive Role in Cambodia–Thailand Ceasefire Talks.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: The Nation [2025. 09. 25.].

³⁰ *Joint Press Release on the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 09. 01.].

³¹ *‘Tea Meeting’ Diplomacy: China Hosts Thai–Cambodian FMs for Peace Talks.* [online], 2025. 08. 14. Forrás: Thai PBS [2025. 10. 01.].

³² Wee, Sui-Lee: *How Chinese Weapons Transformed a War Between Two Neighbors.* [online], 2025. 09. 29. Forrás: The New York Times [2025. 10. 03.].

³³ *China Denies Supplying Weapons to Cambodia in Border Clashes.* [online], 2025. 10. 03. Forrás: Thai PBS [2025. 10. 04.].

³⁴ Wee 2025.

³⁵ *US doesn’t Expect China to Join Thai–Cambodia Ceasefire Event, Official Says.* [online], 2025. 10. 24. Forrás: Reuters [2025. 10. 25.].

Csin-ping kínai elnök is megemlítette. Hszi elnök megköszönte amerikai partnere aktív közbenjárását a thai–kambodzsai határkonfliktus rendezése kapcsán, hozzátéve, hogy Kína a „saját módján” segítette a feleket a békekötés útján, és továbbra is aktívan közbenjár majd a régiót illető sürgető kérdések mihamarabbi megoldása érdekében.³⁶

Mindazonáltal, a Hszi–Trump-találkozó során több kereskedelmi jellegű megállapodás is született a felek között, így például a Kínából érkező főként fentaniltermékek visszaszorítása érdekében kivetett 20%-os amerikai vámtarifa összegét közvetlenül a találkozó után 10%-ra csökkentette Washington. Emellett a Peking számára eladandó amerikai chipek kapcsán is kedvező megegyezés született a felek között.³⁷ Így a Kínával szembeni bizalmatlanság mellett fennáll annak lehetősége is, hogy Peking egy Amerikával kötendő kedvezőbb megállapodás reményében egy időre „elengedte” a thai–kambodzsai határkonfliktust illetően betöltött aktív mediátori szerepét.

Ugyanakkor a határkonfliktus decemberi ismételt kiéleződését követően Peking is újfent egyre aktívabb közvetítői szerepvállalást tanúsított. Az ingadiplomácia jegyében Kína Teng Hszi-dzsun veterán diplomata személyében különmegbízottat küldött mind Bangkok, mind pedig Phnom Penh fővárosokba a mihamarabbi katonai deeszkaláció érdekében. A tűzszüneti megállapodás december 27-i aláírását követően pedig a bizalomépítés, valamint a felek közötti diplomáciai kapcsolatok helyreállításának elősegítése szándékával december 29-én a kínai Jünnan tartományban található Fuhszian-tónál Vang Ji kínai külügyminiszter háromoldalú – a thai és kambodzsai külügyminiszterek részvételével megvalósuló – találkozót szervezett.³⁸

Az Amerikai Egyesült Államok

Bár kiindulva az előző Trump-adminisztráció során tapasztaltakból a délkelet-ázsiai régió általánosságban kevesebb figyelmet kap a republikánus elnöktől,³⁹ a thai–kambodzsai határkonfliktust vizsgálva mégis azt láthatjuk, hogy a soros ASEAN-elnök, Malajzia mellett Washington töltötte be a legmeghatározóbb mediátori szerepet. A konfliktus július végi eszkalációja során Malajzia és Kína közvetítői fellépése ellenére Bangkok határozottan kiállt a kérdés bilaterális keretek közötti rendezése mellett, amely álláspontjának feladásához nagymértékben hozzájárult Donald Trump amerikai elnök Phumtham Wechayachai akkori ügyvivő thai miniszterelnökhöz intézett telefonhívása.⁴⁰ A tűzszüneti megállapodás július végi aláírása után Trump elnök, magát a „béke elnökének” nevezve, egyértelműen saját érdemének deklarálta azt, kiemelve, hogy a felek közötti ellenségeskedés gyors

³⁶ *Xi Discusses Thailand-Cambodia Conflict with Trump, Emphasises Peace Efforts*. [online], 2025. 10. 30. Forrás: The Nation [2025. 10. 31.].

³⁷ Davidson, Helen: *Five Key Takeaways from Donald Trump's Meeting with Xi Jinping*. [online], 2025. 10. 30. Forrás: The Guardian [2025. 11. 01.].

³⁸ Patton, Susannah: *Peace the Asian way? China's Role in the Thailand-Cambodia conflict*. [online], 2026. 01. 19. Forrás: The Interpreter [2026. 02. 02.].

³⁹ Donald Trump amerikai elnök első elnöksége ideje alatt csupán egy ASEAN-csúcstalálkozón vett részt. Hass, Ryan: *Where Does Southeast Asia Fit Within the MAGA Worldview?* [online], 2025. 08. 06. Forrás: Fulcrum [2025. 09. 25.].

⁴⁰ Wongcha-um, Panu – McPherson, Poppy: *Exclusive: Trump's Call Broke Deadlock in Thailand-Cambodia Border Crisis*. [online], 2025. 07. 31. Forrás: Reuters [2025. 10. 10.].

beszüntetésének egyik fő eszközét az USA-val megkötött kereskedelmi megállapodások veszélybe helyezése jelentette. Mindazonáltal kérdéses, hogy az USA hathatós fellépése mellett elért, gyors, ugyanakkor egy adott amerikai elnöki adminisztráció által előtérbe helyezett, az exportorientált délkelet-ázsiai országokra kiszabott vámtarifaértékek növelésének fenyegetésére épített békekikényszerítés hosszú távon mennyire hozhat fenntartható és eredményes békét.⁴¹

Ígéretéhez híven a tűzszüneti megállapodás aláírását követően augusztus 2-án Washington a korábbi 36%-ról 19%-ra csökkentette a két délkelet-ázsiai országra kivetett amerikai vámok mértékét. Majd augusztus–szeptemberben az USA csendes szemlélőként követte az eseményeket, hivatalos kommunikációja során hangsúlyozva az ASEAN, valamint a szervezet soros éves elnöki tisztségét betöltő Malajzia elsődleges szerepét a tűzszünet fenntartásában.⁴²

A visszahúzódó amerikai szerepvállalást tekintve a 2025. október 26. és 28. között Kuala Lumpurban megrendezett 47. ASEAN-csúcstalálkozó hozott kiemelkedő változást. A találkozón Donald Trump amerikai elnök személyesen is részt vett, s Anwar Ibrahim malajziai miniszterelnök mellett tanúként is eljárta a Thaiföld és Kambodzsa által október 26-án kiadott kétoldali nyilatkozat aláírásánál. A jogi kötőerővel nem rendelkező, viszonylag gyenge vállalásokat tartalmazó dokumentum kapcsán az amerikai (és a malajziai) fél átütő sikerről beszélt, békemegállapodásnak titulálva azt.⁴³ Ugyanakkor a thai kormányzati szereplők következetesen hangsúlyozzák, hogy az amerikai (és malajziai) sajtónyilatkozatokkal ellentétben, amelyek úgynevezett Kuala Lumpur *accordról*, vagyis megállapodásról beszélnek, a dokumentum hivatalos elnevezése valójában *Joint Declaration*, azaz közös nyilatkozat.⁴⁴

Bár a jogi kötőerővel nem bíró dokumentum politikai szimbolikája erősebb, mint a tényleges ráhatása a felek közötti hosszú távú béke megteremtésére (annak szövege a konfliktus gyökerét jelentő területi vita kapcsán semmilyen utalást nem tartalmaz), az abban foglalt vállalások a fegyvervisszavonásról, tűzszünetről, aknamentesítésről, az AOT-megfigyelőcsapat szerepéről és a kambodzsai hadifoglyok szabadon engedéséről ugyanakkor sikernek tekinthetők, az USA – illetve kimondottan Donald Trump – számára pedig további diadal, hogy a közös nyilatkozat külön méltatja az amerikai elnök „jelentős hozzájárulását a Kambodzsa és Thaiföld közti produktív kétoldali kapcsolatok helyreállításához.”⁴⁵

⁴¹ Hooi, Khoo Ying: Beyond the Ceasefire: *How the US and China Shadowed the Cambodia-Thailand Clash*. [online], 2025. 07. 29. Forrás: The Diplomat [2025. 09. 01.].

⁴² *US Vows 'No Direct Role' iVowsn Thai-Cambodia Tension, Backs ASEAN Peace Efforts*. [online], 2025. 09. 01. Forrás: Asia News Network [2025. 10. 26.].

⁴³ *Fact Sheet: President Donald J. Trump Secures Peace and Prosperity in Malaysia*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 11. 01.].

⁴⁴ *Thailand and Cambodia Sign Joint Declaration after Months of Border Clashes*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: Belga News Agency [2025. 11. 01.].

⁴⁵ *Joint Declaration by the Prime Minister of the Kingdom of Cambodia and the Prime Minister of the Kingdom of Thailand on the Outcomes of Their Meeting in Kuala Lumpur, Malaysia* 2025. 10. 26.

Szintén figyelemreméltó, hogy az ASEAN-csúcstalálkozó margóján az Egyesült Államok kereskedelmi megállapodást is aláírt Kambodzsával,⁴⁶ valamint kidolgozták – az egyelőre jogi kötőerővel nem bíró – Thaiföldre vonatkozó kereskedelmi egyezmény keretrendszerét⁴⁷ is. A megállapodás, valamint a keretegyezmény egyaránt jelentős kedvezményeket biztosítanak Washington számára: Kambodzsa esetében teljes vagy Thaiföld tekintetében várhatóan 99%-os vámmentesség. Cserébe az USA ígéretet tett egy viszonylag alacsony mértékű vámtarifa fenntartására.⁴⁸ Az október 26-i thai–kambodzsai közös nyilatkozat felfüggesztése hírére Bangkok részéről ugyanakkor az Egyesült Államok bejelentette, hogy szüneteltetni fogja Thaifölddel a kereskedelmi keretegyezmény véglegesítésére irányuló tárgyalásokat egészen addig, míg az vissza nem tér a békenyilatkozatban foglaltakhoz.⁴⁹

Összegezve, az USA határkonfliktus kapcsán játszott jelentős mediátori szerepe mellett a kereskedelmi megállapodások, illetve az azok révén eszközölt nyomásgyakorlás is afelé mutatnak, hogy – a régióban ugyan hagyományosan hangsúlyos jelenléttel bíró, azonban az utóbbi időszakban Kína javára gyengülő kapcsolatokkal rendelkező – Washington befolyása megint kezd erősödni a délkelet-ázsiai térségben, amit a thai–kambodzsai határvitában betöltött szerepe is jól tükröz.

A határkonfliktus december eleji újbóli fellángolását követően Donald Trump amerikai elnök a diplomáciai csatornák igénybevétele által, valamint közösségimédia-felületein keresztül is aktívan sürgette a fegyverszüneti megállapodást a felek között. Konkrét stabilizációs célú támogatólépésként értelmezhető továbbá a Michael DeSombre külügyi helyettes államtitkár által 2026. január 9-én Bangkokban – a december végén bejelentett tűzszüneti megállapodásban foglaltak biztosításának elősegítése szándékával – bejelentett 45 millió amerikai dollár értékű segélycsomag is.⁵⁰

Az Európai Unió

Az elmúlt években az EU jelentős erőfeszítéseket tett, hogy a „gazdasági óriás – politikai törpe” skatulyát levetve mélyítse befolyását, illetve politikai aktorként és biztonságközvetítőként is erőteljesebben pozicionálja magát az Európától távolabb eső régiókban is. Ami az ASEAN-t illeti, az Unió 2021-es indiai-csendes-óceáni stratégiája⁵¹ és a 2022-ben kiadott biztonság- és védelempolitikai stratégiai dokumentuma is hangsúlyos szerepet szán a térséggel való kapcsolatoknak.⁵² Jóllehet, a 2022 februárja óta húzódó orosz–ukrán háború jelentősen lekötötte az EU figyelmét és erőforrásait, némileg visszahelyezve a fókusz

⁴⁶ *Agreement between the United States of America and the Kingdom of Cambodia on Reciprocal Trade*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 11. 01.].

⁴⁷ *Joint Statement on a Framework for a United States–Thailand Agreement on Reciprocal Trade*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 10. 01.].

⁴⁸ *Fact Sheet: President Donald J. Trump Secures Peace and Prosperity in Malaysia* 2025.

⁴⁹ *Summary of the Press Briefing on the Thailand – Cambodia Border Situation and Other Updates on 15 November 2025*. [online], 2025. 11. 15. Forrás: Thaiföld Külügyminisztériuma [2025. 11. 18.].

⁵⁰ Strangio, Sebastian: *US Pledges \$45M Assistance to Support Cambodia–Thailand Ceasefire*. [online], 2026. 01. 12. Forrás: The Diplomat [2026. 01. 18.].

⁵¹ *The EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific* 2021.

⁵² *A Strategic Compass for Security and Defense*. [online], 2022. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025. 11. 12.].

a távolabbi területekről a közvetlen szomszédságában dülő konfliktusra.⁵³ Ez lehet az egyik fő oka annak, hogy az EU a thai–kambodzsai határvitában nem vállalt különösebben aktív szerepet, a blokk részvétele jórészt kimerült a főbb történesekre reagáló nyilatkozatok kiadásában.

Az Európai Unió képviselőjében Anouar El Anouni külügyi és biztonságpolitikai szóvivő már a thai–kambodzsai határkonfliktus kiújulása csúcsidezőszakának tekinthető 2025. július 24–28-as periódus első napján közleményt adott ki a közösségimédia-felületén, amelyben felszólítja a feleket a békés, dialógusalapú vitarendezésre a nemzetközi jog és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Alapokmánya szem előtt tartásával.⁵⁴ A július 28-i tűzszüneti megállapodást már Kaja Kallas külügyi és biztonságpolitikai főképvisező is üdvözölte, külön kifejezve elismerését a mediátorként eljáró ASEAN-elnök Malajziának.⁵⁵ Szeptember 5-én Anita Hipper vezető szóvivő adott ki közleményt, amelyben lényegében a korábban hangoztatott álláspontokra erősített rá, felhívva Kambodzsa és Thaiföld figyelmét a nemzetközi jog tiszteletben tartására és az eskaláció kerülésére, illetve hangsúlyozva a malajziai ASEAN-elnökség béketeremtésre irányuló erőfeszítései támogatását.⁵⁶ Az október 26-i kambodzsai–thai közös nyilatkozat vonatkozásában ismét Kaja Kallas volt, aki az EU részéről üdvözölte a mérőföldkő jellegű eredményt, az ASEAN-elnök Malajzia mellett ezúttal Trump elnök hozzájárulását is elismerve, valamint hozzátéve, hogy az EU készen áll a nyilatkozatban foglaltak implementációjának támogatására, ideértve a gyalogsági aknamentesítésben való részvételt is.⁵⁷ Az Unió a közös nyilatkozat végrehajtásában foglaltak november közepi egyoldalú felfüggesztésére érdemi reakciót nem adott, a harcok kiújulására december 8-án az Európai Külügyi Szolgálat pedig rövid közleményben reagált, felszólítva mindkét országot a „maximális önmérséklet” tanúsítására és az október 26-i nyilatkozathoz, valamint az abban foglalt bizalomépítő intézkedésekhez való visszatérésre, illetve elismételve az aknamentesítési és deeszkalációs folyamatokban való segítség felajánlását.⁵⁸ Kaja Kallas ezt követően egy december 17-i X-bejegyzésben kifejtette, hogy nem szabad engedni a konfliktust továbbgyűrűzni, s vissza kell térni a tűzszünethez, amelynek monitorozását az EU készen áll műholdképes támogatással is segíteni. A főképvisező leírta továbbá, hogy erről Kambodzsa és Thaiföld külügyminisztereivel is egyeztetett, illetve hogy a további eskaláció elkerülése érdekében

⁵³ Hutt, David: *As Europe Rearms, will it Turn away from Asia?* [online], 2025. 03. 16. Forrás: DW [2025. 11. 11.].

⁵⁴ El Anouni, Anouar [@AnouarEUspox]: *The EU is Deeply Concerned by Rising Tensions at the Border with Reports of Civilian Casualties. We Call on Both Sides to De-Escalate and Resolve Disputes through Dialogue and Other Peaceful Means in Line with International Law, Including the UN Charter.* [online], 2025. 07. 24. Forrás: X [2025. 11. 12.].

⁵⁵ Kallas, Kaja [@kajakallas]: *The Ceasefire Agreement between Cambodia and Thailand is a Major Breakthrough after Days of Deadly Clashes. It's Vital Both Countries Implement it in Good Faith. I Thank Malaysia as ASEAN Chair for Helping Facilitate the Negotiation Process.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: X [2025. 11. 12.].

⁵⁶ *EU Urges Cambodia and Thailand to Uphold Ceasefire, Avoid Escalation.* [online], 2025. 09. 06. Forrás: Khmer Times [2025. 11. 12.].

⁵⁷ Kallas, Kaja [@kajakallas]: *Today's Agreement between Cambodia and Thailand is an Important Milestone for Peace. We Commend @realDonaldTrump and Malaysia as @ASEAN Chair for their Efforts in Sealing the Deal. The EU is Ready to Support its Implementation, Including by Facilitating De-Mining in the Border Region.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: X [2025. 11. 12.]. *EU Urges Cambodia and Thailand to Uphold Ceasefire, Avoid Escalation* 2025.

⁵⁸ *Thailand – Cambodia: Statement by the Spokesperson on the Latest Developments.* [online], 2025. 12. 08. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2026. 01. 08.].

kapcsolatban marad a felekkel.⁵⁹ A december 27-i tűzszüneti megállapodást az EU ugyan-csak közösségimédia-poszt formájában üdvözölte, amelyben az ASEAN „pozitív szerepvállalásáért” is köszönetet mondott.⁶⁰

Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy a közlemények és nyilatkozatok mellett az EU részt vett a konfliktusban érintett civilek megsegítésében is, a határszakasz két oldalán összesen 700 ezer euró mértékű humanitárius segítyt biztosítva.⁶¹

Összegezve tehát, az Európai Unió a Thaiföld és Kambodzsa közti határvita kezelésében marginális aktornak tekinthető, a szervezet szerepvállalása túlnyomórészt nyilatkozatok szintjén nyilvánult meg. Az Egyesült Államokkal, Kínával vagy a soros ASEAN-elnök Malajziával ellentétben az EU mediátori szerepet nem játszott, ugyanakkor humanitárius segéllyel igyekezett támogatást nyújtani. Kiemelendő továbbá, hogy Brüsszel, Peking és Washington reakciói egybevágóak abból a szempontból, miszerint mindhárman határozott támogatásuknak adtak hangot a határvita ASEAN-központú rendezésére.

Az ASEAN szerepe

Az ASEAN működési elvei

Tekintettel arra, hogy Kambodzsa és Thaiföld egyaránt az ASEAN tagállamai, a két ország közti határvita tulajdonképpen a blokk belügyeként is értelmezhető. Nem véletlen tehát, hogy a nemzetközi közösség – így többek közt Kína, az USA és az EU is – elsősorban az ASEAN-től várja a konfliktus feloldását. Hogy felmérhessük, mindez mennyire reális, szükséges a szervezet lehetőségeit és korlátait meghatározó működési elvek rendszerének áttekintése, ehhez pedig érdemes egészen a blokk megalapításáig visszatekinteni.

Az ASEAN 1967-es életre hívása előtt az öt alapító tagállam⁶² közül többen is különböző területi vitákban álltak egymással, a regionális szervezetbe való rendeződés által a nagyhatalmi befolyásokkal szembeni hatékonyabb ellenálló képesség reményében ugyanakkor ezen nézeteltéréseket – épp Thaiföld mediációjának köszönhetően – sikerrel tették félre.⁶³ A szervezet alapító okmányának számító bangkoki nyilatkozat (Bangkok Declaration) a regionális béke és stabilitás előmozdítását a blokk legfőbb céljai közt jelöli meg.⁶⁴ A szuverenitás mint vezérelv fontosságát hangsúlyozandó a tagállamok 1971-ben kiadtak egy béke-, szabadság- és semlegességpárti nyilatkozatot is (*zone of peace, freedom and*

⁵⁹ Kallas, Kaja [@kajakallas]: *The Conflict between Thailand and Cambodia must not be Allowed to Spiral Further. That's why the Ceasefire has to be Immediately Restored. I Will Continue to Engage to Help Get out of the Escalation Cycle. The EU can Offer Satellite Imagery for Ceasefire Monitoring. This is the Message I Conveyed to Foreign Ministers of Thailand and Cambodia when I Spoke to them this Morning.* [online], 2025. 12. 17. Forrás: X [2026. 01. 12.].

⁶⁰ El Anouni, Anouar [@AnouarEUspox]: *#Cambodia/#Thailand: The EU Welcomes the Ceasefire Agreement Signed Today by Cambodia and Thailand and Calls on both Sides to Implement it in Good Faith. Thank you to ASEAN for Playing a Positive Part in this Result. The EU Stands Ready to Provide any Support Needed.* [online], 2025. 12. 27. Forrás: X [2026. 01. 08.].

⁶¹ *EU Provides €700,000 Humanitarian Aid for Civilians Affected by Conflict at Cambodia-Thailand Border.* [online], 2025. 08. 19. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025. 11. 12.].

⁶² Indonézia, Malajzia, Thaiföld, Szingapúr és a Fülöp-szigetek.

⁶³ Khoman, Thanat: *ASEAN Conception and Evolution.* [online], 1992. Forrás: ASEAN [2025. 11. 13.].

⁶⁴ *ASEAN Declaration (Bangkok Declaration).* Bangkok, 8 August 1967. [online], 1967. Forrás: ASEAN [2025. 11. 13.].

neutrality declaration, ZOPFAN), amely kimondja, hogy a térség mentes kell legyen mindennemű külső hatalmi befolyástól.⁶⁵ Erre erősített rá az ASEAN-állam- és kormányfők első, 1976-os csúcstalálkozóján elfogadott Délkelet-ázsiai Barátsági és Együttműködési Szerződés (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, TAC). A TAC rögzíti az ASEAN alapvető működési elveit, jelesül a tagállamok függetlenségének, területi egységességének és szuverenitásának tiszteletben tartását, a külső befolyástól és elnyomástól való mentességet, az egymás belügyeibe való be nem avatkozást, a viták békés rendezését, az erőszakmentességet és a hatékony együttműködésre való törekvést. Az egyezményhez való csatlakozás lehetősége a későbbiekben az ASEAN-tagállamok mellett megnyílt a délkelet-ázsiai régió kívüli partnerek számára is, s mostanra a TAC már félszáznál is több aláíróval büszkélkedhet, ilyenformán az ASEAN egyik fontos normadiffúziós eszközévé vált.⁶⁶ A 2008-ban hatályba lépett, a szervezet kvázialkotmányának is tekinthető ASEAN-charta pedig részletesen keretbe rendezte a blokk működési és normarendszerét, a fentebb részletezetteken túl hangsúlyozva az ASEAN-központúság (*ASEAN centrality*) elvét is, amely kimondja, hogy az ASEAN-nak minden, a regionális együttműködést érintő kérdésben központi és kezdeményező szerepet kell betöltenie.⁶⁷

A fentiekből tehát kiolvasható, hogy bár a megalakulás óta eltelt közel hat évtizedben az ASEAN tagországainak száma több mint duplájára⁶⁸ emelkedett, a szuverenitás tiszteletben tartása és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás a kezdetektől fogva meghatározó vezérelvek maradtak. Ez természetesen érthető annak tükrében, hogy (Thaiföld egyedüli kivételével) az ASEAN részes államai mind gyarmati múlttal rendelkeznek, csak a 20. század folyamán vívták ki függetlenségüket, ilyenformán a területi integritás és a befolyástól való mentesség nagyon fontos számukra, így az egész szervezet számára is. Mindez visszaköszön az ASEAN működési metódusában is: valamennyi tagállam azonos jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik, a döntéseket pedig minden esetben alapos konzultáció útján, egyhangúsági alapon hozzák meg.⁶⁹ Ezt a nyílt konfliktust kerülő, konszenzusra törekvő diskurzuson, be nem avatkozáson és csendes diplomácián alapuló norma- és működési rendszert nevezzük ASEAN-módnak (*ASEAN way*), amely meghatározza a délkelet-ázsiai regionális szervezet egyedi *modus operandiját*.

Az ASEAN tehát leginkább egyfajta laza, kormányközi együttműködésként írható le. A szervezet nemigen rendelkezik kontrollal a tagállamok felett, ehelyett leginkább keretet és platformot biztosít a konzultációra. Ennek jelentősége persze egyáltalán nem alábecsülendő, hiszen az ASEAN az elmúlt bő fél évszázadban megkérdőjelezhetetlen érdemeket szerzett a délkelet-ázsiai térség stabilitásának biztosítása terén, s mára a fejlődő világ legsikeresebb regionális integrációs kezdeményezéseként tartják számon. Az erős be nem avatkozási szentimentum azonban határozottan korlátozza a blokk mozgásterét a vitás ügyek rendezése kapcsán. Az ASEAN-charta és a TAC kimondják, hogy a nézeteltérések

⁶⁵ *Zone of Peace, Freedom and Neutrality Declaration*. [online], 1971. Forrás: National University of Singapore [2025. 11. 14.].

⁶⁶ *Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia*. [online], 1976. Forrás: ASEAN [2025. 11. 14.].

⁶⁷ *The ASEAN Charter*. [online], 2008. Forrás: ASEAN [2025. 11. 14.].

⁶⁸ Az öt alapító ország mellett a tagállamok száma jelenleg 11, Brunei 1984-ben, Vietnám 1995-ben, Laosz és Mianmar 1997-ben, Kambodzsa 1999-ben, Kelet-Timor pedig 2025-ben csatlakozott a nemzetközi szervezethez.

⁶⁹ *The ASEAN Charter* 2008.

békés tanácskozás útján rendezendők, az ASEAN-főtitkár vagy az ASEAN soros éves elnökségét betöltő tagállam mediátorként felléphet, végső soron pedig a vitás ügy a tagállami állam- és kormányfőkből álló ASEAN-csúcs elé is terjeszthető. Az ASEAN-charta azt is lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy az ENSZ Alapokmányában lefektetettek szerint, illetve egyéb nemzetközi jogorvoslati instrumentumok útján rendezzék a vitás ügyeiket. A TAC-ban foglaltak szerint pedig elvi lehetőség van továbbá eseti alapon egy miniszteri szintű tanács (*high council*) összehívására is, valamennyi tagállam és érintett fél egyhangú beleegyezése esetén. A folyamat bürokratikus komplexitása miatt azonban ez utóbbi mechanizmust mostanáig még sosem aktiválták.⁷⁰

A fentiek fényében érthető, hogy az ASEAN-t egyre gyakrabban éri kritika a különböző kihívásokra adott nem elégséges vagy nem kellően hatékony reakciók, illetve a döntéshozatali folyamatok lassúsága vagy éppen a döntésképtelenség miatt.⁷¹ Az olyan elhúzódó belső konfliktusok, mint a 2021-es mianmari katonai hatalomátvétel és az azt követő, azóta is tartó polgárháborús válság,⁷² illetve a közelmúltban kiélesedett thai–kambodzsai határvita jelentős törésvonalakat okoznak az ASEAN-on belül, és a nemzetközi közösség előtt is erodálják a szervezet hitelességét.

Az ASEAN reakciói a határvitával kapcsolatban

Az ASEAN-chartában és a TAC-ban foglaltak lehetővé teszik, hogy az ASEAN soros éves elnöki tisztségét betöltő tagállam mediátorként járjon el vitás ügyekben, ahogy azt is, hogy az érintettek más vitarendezési platformokat is igénybe vegyenek. A Preah Vihear és környéke körüli határvita kapcsán a felek ezeket a lehetőségeket már a konfliktus korábbi, 2008–2011-es fellángolásakor is körbejárták. 2008-ban Kambodzsa és Thaiföld egyaránt az ENSZ Biztonsági Tanácsa (ENSZ BT) közbenjárását kérte, ugyanakkor a testület nem állandó tagságát aktuálisan épp betöltő (és ugyancsak ASEAN-tagállam) Vietnám végül meggyőzte a feleket, hogy inkább a kétoldalú egyeztetéseket részesítsék előnyben.⁷³ 2011 februárjában Kambodzsa ismét az ENSZ BT-hez fordult,⁷⁴ amely azonban kifejezte, hogy az ASEAN-központú megoldáskeresést támogatja.⁷⁵ A soron következő ASEAN-külgyminiszteri találkozón Kambodzsa és Thaiföld beleegyezett, hogy a soros ASEAN-elnök Indonézia fegyvertelen megfigyelőket küldjön a térségbe, erre azonban a harcok kiújulása

⁷⁰ Raksmei, Him: *In Search of Effective and Peaceful ASEAN Dispute Settlement Mechanisms*. [online], 2025. 08. 29. Forrás: Fulcrum [2025. 11. 15.].

⁷¹ Jones, David Martin – Smith, Michael Lawrence (2007): *Making Process, Not Progress: ASEAN and the Evolving East Asian Regional Order*. *International Security*, 32(1), 148–184.

⁷² Páldi Zoltán (2022): Myanmar's Role in the Evolution of the EU-ASEAN Ties. In Klemensits Péter (szerk.): *The Eurasia Series. From Business Digitalization to COVID-19 Management: Eurasian Responses*. Budapest: Eurázsia Központ Neumann János Egyetem, 33–50.

⁷³ *Chronology of Events. Thailand/Cambodia*. [online], 2012. 08. 09. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].

⁷⁴ *Letter Dated 5 February 2011 from the Permanent Representative of Cambodia to the United Nations Addressed to the President of the Security Council*. [online], 2011. 02. 07. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].

⁷⁵ *Security Council Press Statement on Cambodia-Thailand Border Situation*. [online], 2011. 02. 14. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].

miatt nem került sor, s végül Kambodzsa az ICJ elé terjesztette az ügyet annak korábbi, 1962-es ítéletére apellálva.⁷⁶

A határvita legutóbbi, 2025-ös kiélesedésére az ASEAN meglehetősen lassan reagált. A kiújult konfliktus legfeszültebb, július 24-ével kezdődő időszakában a szervezet napokig csendben maradt, holott a blokk szinte valamennyi tagállama rövid úton, már saját külügyminisztériumán keresztül hangot adott aggodalmának, továbbá felszólította Kambodzsát és Thaiföldet a békés rendezésre.⁷⁷ Kiemelendő ugyanakkor, hogy a soros ASEAN-elnök, Malajzia külügyi tárcája által július 25-én kiadott közlemény hangsúlyozta az „ASEAN-szolidaritás szellemiségének” fontosságát, illetve felkínálta az elnökség asszisztenciáját.⁷⁸ A szervezet nevében végül július 27-én az ASEAN külügyminiszterei adtak ki közös nyilatkozatot, amelyben sürgetik a fegyverszünetet s a tárgyalásalapú rendezést az ENSZ, az ASEAN-charta, a TAC és az „ASEAN-család” szellemiségében, továbbá támogatásukról biztosítják az ASEAN-elnök békéltetésre irányuló erőfeszítéseit.⁷⁹

Anwar Ibrahim malajziai miniszterelnök soros ASEAN-elnökként folytatott közbenjárása – igaz, nagyhatalmi nyomásgyakorlással megtámogatva – végül sikerre vezetett, s egy július 28-i háromoldalú találkozó során megszülethetett az azonnali fegyverszünet-ről szóló megállapodás, illetve egy mindezt felügyelni hivatott megfigyelő csapat kihe-lyezésének lehetőségéről is elindultak az egyeztetések.⁸⁰ Az ASEAN-külügyminiszterek július 31-én egy újabb közös nyilatkozatban üdvözltek a tűzszünetet, s tettek hitet támogatásukról, ideértve a tagállami szakértőkből álló megfigyelők kivezénylését.⁸¹ A Malajzia, Indonézia, Laosz, Mianmar, a Fülöp-szigetek, Szingapúr és Vietnám véderőataasából álló megfigyelői csapat⁸² augusztus elejével meg is kezdte a munkát,⁸³ bár csak a határ kambodzsai oldalán, mivel Thaiföld végül mégsem adott beleegyezést a területén végrehajtandó műveletekre.⁸⁴ Mindent összevetve a fegyverszüneti meg-állapodás az ASEAN és a soros elnök, Malajzia számára így is jelentős eredményként könyvelhető el, jóllehet, a dicsőségen Washingtonnal és Pekinggel is osztozni kellett, mivel a különleges malajziai–kambodzsai–thai trilaterális egyeztetésről kiadott közös

⁷⁶ *Chronology of Events. Thailand/Cambodia* 2012.

⁷⁷ Lin, Joanne – Martinus, Melinda: *The Thailand-Cambodia Border Crisis is ASEAN's Moment of Truth*. [online], 2025. 07. 28. Forrás: Fulcrum [2025. 11. 17.].

⁷⁸ *Statement by the Minister of Foreign Affairs of Malaysia H. E. Dato' Seri Utama Haji Mohamad Haji Hasan on Thailand-Cambodia Border Dispute*. [online], 2025. 07. 25. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].

⁷⁹ *ASEAN Foreign Ministers' Statement on Thailand-Cambodia Border Dispute*. [online], 2025. 07. 27. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].

⁸⁰ *Joint Press Release on the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand* 2025.

⁸¹ *ASEAN Foreign Ministers' Statement. The Outcome of the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand*. [online], 2025. 07. 31. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].

⁸² Az egységre eleinte időközi megfigyelőcsoportként (*interim observer team*, IOT) hivatkoztak, később, az október 26-i közös nyilatkozat aláírását követően az ASEAN Megfigyelő Csoport (ASEAN Observer Team, AOT) formális megalakulásával ez utóbbi elnevezés vált használatossá.

⁸³ Raksmei, Hong: *ASEAN Interim Observer Group en Route to Monitor Cambodia-Thailand Border Ceasefire*. [online], 2025. 08. 04. Forrás: Asia News Network [2025. 11. 18.].

⁸⁴ *Malaysia Leads Interim Observer Team to Monitor Cambodia-Thailand Ceasefire Agreement* [online], 2025. 09. 10. Forrás: New Straits Times [2026.07.04.].

sajtóközlemény külön megemlíti Donald Trump amerikai elnök és Kína aktív szerepvállalását is a békéltetés előmozdításában.⁸⁵

Hasonló a helyzet az ASEAN-csúcs margóján aláírt október 26-i thai–kambodzsai közös nyilatkozat kapcsán. A dokumentum utal az ASEAN-chartában lefektetett elvek szem előtt tartására, illetve fontos szerepet allokál a blokk tagállamai által delegált megfigyelőkből álló AOT számára, tehát összességében nagy jelentőséget tulajdonít az ASEAN-nak a békefolyamatokban. Ugyanakkor Trump elnök hozzájárulásának hangsúlyos méltatása a nyilatkozatban (ezúttal Kína említése nélkül) némileg elviszi a fókusz a délkelet-ázsiai szervezetről.⁸⁶ Az ASEAN-csúcs egyik fontos kimeneti dokumentumának számító elnöki nyilatkozat (Chairman's Statement) pedig egyenesen úgy fogalmaz, hogy a blokk „nagyra értékeli Doland J. Trump elnök vezető szerepét az egész folyamatban”, ami ugyancsak zárójelbe teszi az ASEAN szerepvállalásának jelentőségét.⁸⁷

Ami a thai–kambodzsai konfliktus rendezése kapcsán kiadott október 26-i közös nyilatkozat aláírását alig néhány héttel követő, az abban foglalt vállalások felfüggesztését is magával hozó novemberi újbóli eskalációját illeti, sem az ASEAN, sem a tagállamai nem adtak ki a történeteket nyíltan bíráló nyilatkozatot, jöllehet, a soros ASEAN-elnök, Malajzia – az Egyesült Államokhoz hasonlóan – továbbra is igyekezett háttér-diplomáciával közvetíteni a vitás felek közt.⁸⁸ Anwar Ibrahim malajziai miniszterelnök a mediácóra irányuló erőfeszítéseket a fegyveres összecsapások decemberi kiújulása során is folytatta, s ennek eredményeként kerülhetett sor egy, a konfliktus rendezésére irányuló különleges ASEAN-külgügyminiszteri találkozóra (Special ASEAN Foreign Ministers' Meeting on the Current Situation Between Cambodia and Thailand) december 22-én Kuala Lumpurban. Az eseményről kiadott közlemény tanúsága szerint a résztvevők – így Kambodzsa és Thaiföld külgügyminiszterei is – ismételten hitet tettek az ASEAN legfontosabb alapelvei, az erőszakmentesség és a békés vitarendezésre való törekvés mellett. A tárcavezetők méltatták Anwar Imbrahim és Donald Trump „folyamatos szerepvállalását”, az ASEAN-tagországok és Kína „aktív részvételét”, valamint üdvözlözték Thaiföld és Kambodzsa nyitottságát az ellenségeskedés beszüntetéséről szóló tárgyalásokhoz való visszatérésre.⁸⁹ Fontos részlet azonban, hogy a fegyverszünetről végül nem ASEAN-keretek közt, hanem bilaterális formációban, az Általános Határbizottság ülésén született megállapodás.⁹⁰

⁸⁵ *Joint Press Release on the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand* 2025.

⁸⁶ *Joint Declaration by the Prime Minister of the Kingdom of Cambodia and the Prime Minister of the Kingdom of Thailand on the Outcomes of Their Meeting in Kuala Lumpur, Malaysia* 2025.

⁸⁷ *Chairman's Statement of the 47th ASEAN Summit*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: Malajzia Külgügyminisztériuma [2025. 11. 17.].

⁸⁸ *Summary of the Press Briefing on the Thailand–Cambodia border situation and other updates on 15 November 2025* 2025.

⁸⁹ *ASEAN Chair's Statement Special ASEAN Foreign Ministers' Meeting on the Current Situation Between Cambodia and Thailand*. [online], 2025. 12. 22. Forrás: ASEAN [2026. 01. 08.].

⁹⁰ *Thailand and Cambodia Sign Joint Statement Agreeing to Immediate Ceasefire*. [online], 2025. 12. 27. Forrás: Thaiföld Kormány Közkapcsolati Hivatala [2026. 01. 08.].

Összefoglalás és következtetések

Az ASEAN szerepvállalásának eredményessége összességében felemásan értékelhető. Egyrésztől általánosságában elmondható, hogy a szervezet hozzájárulása a délkelet-ázsiai térség stabilitásához és biztonságához tükröződik a thai–kambodzsai határvita vonatkozásában is, hiszen a nemzetközi közösség az elhúzódó konfliktus során már számos alkalommal hangot adott az ASEAN-központú megoldáskeresés támogatásának. Az ASEAN jelentős szerepe s az elsősorban csendes háttér-diplomáciával elért eredményei, a blokk soros éves elnökségét betöltő tagállamok (például 2011-ben Indonézia, 2025-ben Malajzia) érdemei a mediáció terén elvitathatatlanok. Az olyan kezdeményezések, mint a tűzszünetet felügyni hivatott ASEAN Megfigyelő Csoport ugyancsak jó példái a regionális identitás konfliktuskezelésben betöltött pozitív szerepének. A szervezet informális jellege, korlátozott eszközrendszere, a konszenzuson és be nem avatkozáson alapuló, meglehetősen lassú működése ugyanakkor határokat szab a hatékony vitarendezés tekintetében is.

A Thaiföld és Kambodzsa közti határkonfliktus kezelésében az Európai Unió nem vállalt aktív feladatot. A Trump-adminisztráció részére azonban kiváló alkalmat nyújtott, hogy meghatározó politikai aktorként visszatérjen a térségbe, és reflektorfénybe helyezze magát a délkelet-ázsiai régióban, némileg háttérbe szorítva ezzel az egyre szélesebb befolyással bíró Kínát. A területi vita ugyan már a 20. század kezdete óta fennáll a két délkelet-ázsiai ország között, annak 2025 derekán elindult eszkalációja lehetőséget teremtett az Egyesült Államoknak gyors és jól kommunikálható eredmények felmutatására. Ennek ellenére azonban a 47. ASEAN-csúcstalálkozó során aláírt közös nyilatkozatnál meghatározóbb fejleménynek tekinthető a Kambodzsával megkötött kereskedelmi egyezmény, valamint a Thaifölddel kidolgozott kereskedelmi keretrendszer, amelyek kapcsán az amerikai fél egyaránt nyomásgyakorlási eszközként használta fel a határkonfliktust, jelezve, hogy a harcok további folytatódása jelentős negatív hatással lehet a kereskedelmi megegyezésekre.⁹¹

Mindazonáltal a béke fenntarthatósága szempontjából – különösen az október 26-i közös nyilatkozat thai fél részéről már novemberben bekövetkezett felfüggesztése, illetve az azt követő fegyveres eszkaláció tükrében – komoly kérdéseket vet fel, hogy mennyire jelent hosszú távú megoldást egy kereskedelmi alku révén kikényszerített rendezés. Továbbá, bár az USA–Kína nagyhatalmi versengést tekintve első ránézésre úgy tűnhet, Peking „kiszorítása” a békefolyamatból az Egyesült Államok fölényének demonstrációja, ugyanakkor fontos látni, hogy Kína geopolitikai, kulturális és legfőképpen gazdasági befolyása az említett országokban továbbra is érintetlen maradt. Ugyan az ismételt felélénkült amerikai érdeklődés a régió iránt lehetőséget teremt mind Thaiföld, mind pedig Kambodzsa számára nemzetközi kapcsolataik diverzifikálására, valamint a Pekingtől való függés néminemű csökkentésére, azonban csekély annak valószínűsége, hogy a globális jelenléttel bíró amerikai szuperhatalom részéről tanúsított megújult figyelem szignifikáns

⁹¹ Strangio, Sebastian: *Trump Cuts Tariffs on Cambodia and Thailand to 19% After Border Ceasefire*. [online], 2025. 08. 01. Forrás: The Diplomat [2025. 10. 31.].

változást tudna hozni a Kína közvetlen földrajzi közelében, annak természetes befolyási övezetében fekvő délkelet-ázsiai országok kül- és külkereskedelem-politikájában. Ellenben – ahogyan arra a thai–kambodzsai határvita eszkalációjára adott amerikai válasz is rámutatott – a Donald Trump vezette Amerikai Egyesült Államok már egyre kevésbé tolerálja a konfliktusban érintett országok közül az inkább Thaiföldre jellemző úgynevezett bambusznád-, vagyis a nagyhatalmi érdekek között lavírozó diplomáciát, és egyre határozottabb döntéshelyzetekbe hozza a régió országait.

A Thaiföld és Kambodzsa közt fennálló, mélyen gyökerező határvita kapcsán egyelőre továbbra sem látszik a hosszú távú és megnyugtató rendezés lehetősége, a konfliktus 2025-ös kicsúcsosodása és a kétoldalú kapcsolatok helyreállítása szempontjából ugyanakkor a december 27-i fegyverszüneti megállapodás és a kambodzsai hadifoglyok december 31-i szabadon engedése reménykeltő fejleményekként értékelhetők.

Felhasznált irodalom

- Agreement between the United States of America and the Kingdom of Cambodia on Reciprocal Trade.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 11. 01.].
- ASEAN Chair's Statement Special ASEAN Foreign Ministers' Meeting on the Current Situation Between Cambodia and Thailand.* [online], 2025. 12. 22. Forrás: ASEAN [2026. 01. 08.].
- ASEAN Declaration (Bangkok Declaration).* Bangkok, 8 August 1967. [online], 1967. Forrás: ASEAN Titkárság [2025.11.13.].
- ASEAN Foreign Ministers' Statement on Thailand-Cambodia Border Dispute.* [online], 2025. 07. 27. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].
- ASEAN Foreign Ministers' Statement. The Outcome of the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand.* [online], 2025. 07. 31. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].
- A Strategic Compass for Security and Defense.* [online], 2022. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025.11.12.].
- Burke, Kieran: *Cambodian Soldier Killed in Clash with Thai Army.* [online], 2025. 05. 28. Forrás: DW [2025. 09. 10.].
- Cambodian Deaths Exceed 110 in December Border Conflict with Thailand.* [online], 2026. 01. 13. Forrás: Nikkei Asia [2026. 01. 18.].
- Cambodia Downgrades Diplomatic Ties with Thailand to "Lowest Level".* [online], 2025. 07. 24. Forrás: Thai PBS [2025. 09. 15.].
- Cambodia Tells Thailand Blast Near Chong Bok was an Accident During Rubbish Burning.* [online], 2026. 01. 31. Forrás: The Nation [2026. 02. 01.].
- Chairman's Statement of the 47th ASEAN Summit.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].
- China Denies Supplying Weapons to Cambodia in Border Clashes.* [online], 2025. 10. 03. Forrás: Thai PBS [2025. 10. 04.].
- China Pledges Neutral Stance, Constructive Role in Cambodia–Thailand Ceasefire Talks.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: The Nation [2025. 09. 25.].
- Chronology of Events. Thailand/Cambodia.* [online], 2012. 08. 09. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].
- Davidson, Helen: *Five Key Takeaways from Donald Trump's Meeting with Xi Jinping.* [online], 2025. 10. 30. Forrás: The Guardian [2025. 11. 01.].
- El Anouni, Anouar [@AnouarEUspox]: *#Cambodia/#Thailand: The EU Welcomes the Ceasefire Agreement Signed Today by Cambodia and Thailand and Calls on Both Sides to Implement it in Good Faith. Thank You to ASEAN for Playing a Positive Part in this Result. The EU Stands Ready to Provide Any Support Needed.* [online], 2025. 12. 27. Forrás: X [2026. 01. 08.].

- El Anouni, Anouar [@AnouarEUspox]: *The EU is deeply Concerned by Rising Tensions at the Border with Reports of Civilian Casualties. We Call on Both Sides to De-Escalate and Resolve Disputes Through Dialogue and Other Peaceful Means in Line with International Law, Including the UN Charter.* [online], 2025. 07. 24. Forrás: X [2025. 11. 12.].
- EU Provides €700,000 Humanitarian Aid for Civilians Affected by Conflict at Cambodia-Thailand Border.* [online], 2025. 08. 19. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025. 11. 12.].
- EU Urges Cambodia and Thailand to Uphold Ceasefire, Avoid Escalation.* [online], 2025. 09. 06. Forrás: Khmer Times [2025. 11. 12.].
- Fact Sheet: President Donald J. Trump Secures Peace and Prosperity in Malaysia.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 11. 01.].
- Hass, Ryan: *Where Does Southeast Asia Fit Within the MAGA Worldview?* [online], 2025. 08. 06. Forrás: Fulcrum [2025. 09. 25.].
- Head, Jonathan – Wilson, Tabby: *Thailand-Cambodia Ceasefire Begins After Weeks Of Deadly Clashes.* [online], 2025. 12. 27. Forrás: BBC [2026. 01. 19.].
- Hooi, Khoo Ying: *Beyond the Ceasefire: How the US and China Shadowed the Cambodia-Thailand Clash.* [online], 2025. 07. 29. Forrás: The Diplomat [2025. 09. 01.].
- Hutt, David: *As Europe Rearms, will it Turn away from Asia?* [online], 2025. 03. 16. Forrás: DW [2025. 11. 11.].
- Joint Declaration by the Prime Minister of the Kingdom of Cambodia and the Prime Minister of the Kingdom of Thailand on the Outcomes of Their Meeting in Kuala Lumpur, Malaysia.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 10. 31.].
- Joint Press Release on the Special Meeting Hosted by Malaysia to Address the Current Situation between Cambodia and Thailand.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 09. 01.].
- Joint Statement on a Framework for a United States-Thailand Agreement on Reciprocal Trade.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: The White House [2025. 10. 01.].
- Joint Technical Group to be Formed for Development Talks with Cambodia.* [online], 2024. 11. 05. Forrás: Thai PBS [2025. 09. 15.].
- Jones, David Martin – Smith, Michael Lawrence (2007): Making Process, Not Progress: ASEAN and the Evolving East Asian Regional Order. *International Security*, 32(1), 148–184. Online: <https://doi.org/10.1162/isec.2007.32.1.148>
- Kallas, Kaja [@kajakallas]: *The Ceasefire Agreement between Cambodia and Thailand is a Major Breakthrough after Days of Deadly Clashes. It's Vital Both Countries Implement it in Good Faith. I Thank Malaysia as ASEAN Chair for Helping Facilitate the Negotiation Process.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: X [2025. 11. 12.].
- Kallas, Kaja [@kajakallas]: *The Conflict between Thailand and Cambodia must not be Allowed to spiral Further. That's why the Ceasefire has to be Immediately Restored. I Will Continue to Engage to Help get out of the Escalation Cycle. The EU can Offer Satellite Imagery for Ceasefire Monitoring. This is the Message I Conveyed to Foreign Ministers of Thailand and Cambodia when I Spoke to them this Morning.* [online], 2025. 12. 17. Forrás: X [2026. 01. 12.].
- Kallas, Kaja [@kajakallas]: *Today's Agreement between Cambodia and Thailand is an Important Milestone for Peace. We Commend @realDonaldTrump and Malaysia as @ASEAN Chair for their Efforts in Sealing the Deal. The EU is Ready to Support its Implementation, Including by Facilitating De-mining in the Border Region.* [online], 2025. 10. 26. Forrás: X [2025. 11. 12.].
- Khoman, Thanat: *ASEAN Conception and Evolution.* [online], 1992. Forrás: ASEAN [2025. 11. 13.].
- Kuszingér Róbert (2016): Egy templom a határon – A Preah Vihear határkonfliktus története. *Modern Geográfia*, 2, 69–83. Online: https://real.mtak.hu/136368/1/2016_II_05_kuszinger.pdf
- Letter Dated 5 February 2011 from the Permanent Representative of Cambodia to the United Nations Addressed to the President of the Security Council.* [online], 2011. 02. 07. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].
- Lin, Joanne – Martinus, Melinda: *The Thailand-Cambodia Border Crisis is ASEAN's Moment of Truth.* [online], 2025. 07. 28. Forrás: Fulcrum [2025. 11. 17.].
- Malaysia Leads Interim Observer Team to Monitor Cambodia-Thailand Ceasefire Agreement.* [online], 2025. 09. 10. Forrás: New Straits Times [2026.07.04.].

- Niseiy, Sao Phal: *Proxy War Narrative Masks Cambodia–Thailand Dispute's History*. [online], 2025. 08. 11. Forrás: Cambodianess [2025. 12. 13.].
- Páldi Zoltán (2022): Myanmar's Role in the Evolution of the EU-ASEAN Ties. In Klemensits Péter (szerk.): *The Eurasia Series. From Business Digitalization to COVID-19 Management: Eurasian Responses*. Budapest: Eurázsia Központ Neumann János Egyetem, 33–50.
- Patton, Susannah: *Peace the Asian way? China's Role in the Thailand–Cambodia Conflict*. [online], 2026. 01. 19. Forrás: The Interpreter [2026. 02. 02.].
- Raksmey, Him: *In Search of Effective and Peaceful ASEAN Dispute Settlement Mechanisms*. [online], 2025. 08. 29. Forrás: Fulcrum [2025. 11. 15.].
- Raksmey, Hong: *ASEAN Interim Observer Group en Route to Monitor Cambodia–Thailand Border Ceasefire*. [online], 2025. 08. 04. Forrás: Asia News Network [2025. 11. 18.].
- Request for Interpretation of the Judgement of 15 June 1962 in the Case Concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia vs. Thailand) Judgment of 11 November 2013*. [online], 2013. 11. 11. Forrás: Nemzetközi Bíróság [2025. 10. 01.].
- Roth, Ajarn William: *The Temple of Preah Vihear Case: Fact vs. Fiction*. [online], 2021. 10. 05. Forrás: Thammasat Egyetem Jogi Tanszék [2025. 10. 02.].
- Security Council Press Statement on Cambodia–Thailand Border Situation*. [online], 2011. 02. 14. Forrás: ENSZ Biztonsági Tanács [2025. 11. 13.].
- Setboonsarng, Chayut – Azhar, Danial – Naing, Shoon: *Ceasefire Takes Effect between Thailand and Cambodia after Five-Day Border Battle*. [online], 2025. 07. 28. Forrás: Reuters [2025. 09. 30.].
- Sexton, Karl – Kapoor, Mahima: *Thailand PM Paetongtarn Shinawatra Sacked over Cambodia Call*. [online], 2025. 08. 29. Forrás: DW [2025. 09. 10.].
- Shambaugh, David (2021): *Where Great Powers Meet. America and China in Southeast Asia*. Oxford: Oxford University Press. Online: <https://doi.org/10.1093/oso/9780190914974.001.0001>
- Statement by the Minister of Foreign Affairs of Malaysia H. E. Dato' Seri Utama Haji Mohamad Haji Hasan on Thailand–Cambodia Border Dispute*. [online], 2025. 07. 25. Forrás: Malajzia Külügyminisztériuma [2025. 11. 17.].
- Statement of the Ministry of Foreign Affairs on the Repatriation of the 18 Cambodian Soldiers to Cambodia*. [online], 2025. 12. 31. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2026. 01. 19.].
- Strangio, Sebastian: *US Pledges \$45M Assistance to Support Cambodia–Thailand Ceasefire*. [online], 2026. 01. 12. Forrás: The Diplomat [2026. 01. 18.].
- Strangio, Sebastian: *Trump Cuts Tariffs on Cambodia and Thailand to 19% After Border Ceasefire*. [online], 2025. 08. 01. Forrás: The Diplomat [2025. 10. 31.].
- Strangio, Sebastian: *The Roots of the Thailand–Cambodia Border Conflict*. [online], 2025. 07. 28. Forrás: The Diplomat [2025. 09. 30.].
- Summary of the Press Briefing on the Thailand –Cambodia Border Situation and Other Updates on 15 November 2025*. [online], 2025. 11. 15. Forrás: Thaiföld Külügyminisztériuma [2025. 11. 18.].
- 'Tea Meeting' Diplomacy: China Hosts Thai–Cambodian FMs for Peace Talks*. [online], 2025. 08. 14. Forrás: Thai PBS [2025. 10. 01.].
- Thai–Cambodia Border Tensions Escalate, at Least one Dead*. [online], 2025. 11. 13. Forrás: Reuters [2025. 11. 19.].
- Thailand–Cambodia Rift Deepens, Dragging Trade into Prolonged Slump*. [online], 2025. 08. 15. Forrás: The Nation [2025. 09. 30.].
- Thailand – Cambodia: Statement by the Spokesperson on the Latest Developments*. [online], 2025. 12. 08. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2026. 01. 08.].
- Thailand and Cambodia Exchange Fire in Deadly Border Clashes*. [online], 2025. 07. 24. Forrás: Aljazeera [2025. 10. 01.].
- Thailand and Cambodia Sign Joint Declaration after Months of Border Clashes*. [online], 2025. 10. 26. Forrás: Belga News Agency [2025. 11. 01.].
- Thailand and Cambodia Sign Joint Statement Agreeing to Immediate Ceasefire*. [online], 2025. 12. 27. Forrás: Thaiföld Kormánya Központosított Hivatala [2026. 01. 08.].

- Thailand's Responses under the Anti-Personnel Mine Ban Convention (Ottawa Convention) to the Landmine Incidents involving Thai Military Personnel.* [online], 2025. 08. 10. Forrás: Thaiföldi Külügyminisztérium [2025. 10. 02.].
- The ASEAN Charter.* [online], 2008. Forrás: ASEAN [2025. 11. 14.].
- The EU Strategy for Cooperation in the Indo-Pacific.* [online], 2021. Forrás: Európai Külügyi Szolgálat [2025. 11. 10.].
- Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia.* [online], 1976. Forrás: ASEAN [2025. 11. 14.].
- UNESCO to Send Mission to Preah Vihear.* [online], 2011. 02. 08. Forrás: UNESCO Világörökségi Tanács [2025. 09. 15.].
- US doesn't Expect China to Join Thai-Cambodia Ceasefire Event, Official Says.* [online], 2025. 10. 24. Forrás: Reuters [2025. 10. 25.].
- US Vows 'No Direct Role' in Thai-Cambodia Tension, Backs ASEAN Peace Efforts.* [online], 2025. 09. 01. Forrás: Asia News Network [2025. 10. 26.].
- Wee, Sui-Lee: *How Chinese Weapons Transformed a War Between Two Neighbors.* [online], 2025. 09. 29. Forrás: The New York Times [2025. 10. 03.].
- Wongcha-um, Panu – McPherson, Poppy: *Exclusive: Trump's Call Broke Deadlock in Thailand-Cambodia Border Crisis.* [online], 2025. 07. 31. Forrás: Reuters [2025. 10. 10.].
- Xi Discusses Thailand-Cambodia Conflict with Trump, Emphasises Peace Efforts.* [online], 2025. 10. 30. Forrás: The Nation [2025. 10. 31.].
- Zone of Peace, Freedom and Neutrality Declaration.* [online], 1971. Forrás: National University of Singapore [2025. 11. 14.].